

Statskloket i pressen

I Dagens Nyheters söndagsledare "Redan komprometterade" framhölls att den ryska pressen systematiskt angriper Sverige för bristande neutralitet och — även efter regeringsdeklarationen i utrikesdebatten — betecknar regering, riksdag och över huvud alla utom kommunisterna som krigshetsare. Det hjälper alltså inte, var slutsatsen, med att betyga sin ovillkorliga neutralitet, sin ovilja mot "kapitalisterna" i väster, sin redliga vilja att vara Ryssland ett gott föredöme — vi blir ändå misstänkliggjorda.

Tanken irriterar Svenska Dagbladet. Denna statskloka publikation har upptäckt att ryssarna skiljer mellan "realpolitik och reklam". Den ryska pressen har exempelvis okvädat Mannerheim och Paasikivi, men detta har ej hindrat "framlidne generalöverste Zhdanov... att gärna söka marskalkens personliga umgänge", ej heller general Savonenkov från "att lyckönska honom (Paasikivi) vid couren för diplomatiska kåren den 1 mars". Den ryska propagandahetsen är alltså utan betydelse ("reklam"), medan hrr Zhdanovs och Savonenkovs hövlighet är "realpolitik"; att vissa andra, mindre oförargliga "realpolitiska" aktioner förekommit från rysk sida berörs inte med ett ord. Resonemanget, som, väl att märka, här återgivits utan någon som helst satirisk skärpning — en sådan vore för övrigt inte lätt att åstadkomma —, måste tydligen leda till slutsatsen att allt är väl så länge den ryske ambassadören i Stockholm inte bär sig illa åt mot hr Undén. Svenska Dagbladet vet minsann vad som menas med realpolitik.

Den citerade tidningen påstår vidare att enligt Dagens Nyheter freden är tryggad — vad som här sagts är att vi kan hoppas på fred på grund av Västerterns styrka, inte på grund av regeringens deklarationer; vill verkligen Svenska Dagbladet förneka detta? Vidare påstås det vara "komprometterande av Dagens Nyheter att angripa vår nuvarande utrikespolitik genom att indirekt understrika Novoje Vremjas lögnaktiga beskyllningar". I denna tidning har dessa beskyllningar betecknats som "vanvett". Det är alltså själva förhållandet att Dagens Nyheter återgivit beskyllningarna som anses vara "komprometterande". Svenska folket skall inte få reda på vad

den ryska pressen dag efter dag säger om oss — ty då börjar detta folk, för att använda hr Vougtss klassiska ord, "undrä".

Aftontidningen söker genom en helt annan metod komma från betydelsen av citaten ur de ryska propagandaorganen. Ryssarna är "jämförelsevis hovsamma", sägs det. "Tills vidare är vi huvudsakligen 'krigshetsare' och därmed jämförliga. Först när vi blir 'fascistiska banditer' och 'imperialistiska gangsters' börjar det osa bränt på allvar i Moskva." En saklig replik är här överflödig. Liksom ofta i fråga om socialdemokraternas största tidning vet läsaren inte om det är allvar eller skämt som åsyftas — och att förutsätta vare sig det ena eller det andra verkar på en gång lika ovänligt och lika meningslöst.

Ett tredje isolationistorgan, Aftonbladet, finner en tredje utväg. Ryssarnas ståndpunkt är förståelig. "Skäligen anledning till misstänksamhet finns redan därigenom att Sverige är ideologiskt förankrat västerut." I grunden tror nog ryssarna trots allt att vi vill vara verkligt neutrala — strida mot Västern lika väl som mot Östern, som tidningen tidigare inskäpt. Men det gäller att akta sig. Det är inte sagt "att vi får vara hur oförsiktiga som helst i förlitande på att ändå alltid gå trygga".

Detta axplock ur tre för isolationismen representativa tidningar är belysande. För det första bör understrykas att dessa tidningar inte återger de ryska skällsorden och hotelserna. För det andra bör observeras att för att komma ifrån saksfrågan — att vi alla betecknas som krigshetsare i Moskva — helt skilda metoder begagnas. En tidning betonar att ryska ambassadörer är hövliga till och med i Finland och att återgivandet av de ryska angreppen är "komprometterande"; det skall vara tyst om dessa angrepp. En annan tidning vacklar förläget mellan allvar och skämt och efterlyser grövre ryska skällsord än de redan använda. En tredje tidning säger att ryssarna i stort sett har rätt

Vad vill då ryssarna med sina av statsledningen dirigerade angrepp? Rimligen två saker. Dels att göra den ryska opinionen redo för vilken aktion som helst genom att stämpla Sverige — vars statsmän upprepar ordet neutralitet som

en munk sina böner — som krigshetsare och krigsöverbudare. Dels att göra den svenska statsledningen än mjukare i ryggen: "så här väsnas vi redan nu när ni kallar er neutrala". Sannolikt är att den svenska undfallenheten ökar hetsen, eftersom den måste öka tron på hetsens effektivitet. I det hänseendet har de tre citerade tidningarna gjort verkliga insatser: Svenska Dagbladet genom sin "realpolitik" och sina antydningar om mörkläggnings, Aftontidningen genom sitt "skämt" (eller "allvar"), Aftonbladet genom att försvara ryssarna.